

СИМВОЛІКА МІСТА КОРОСТЕНЬ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В.В. Болгов, президент Українського наукового товариства геральдики і вексилології, член Національної спілки журналістів України.

О.В. Кравченко, викладач Національного авіаційного університету, член Спілки дизайнерів України.

К.М. Сатяєва, секретар Коростеньської міської ради.

В.П. Чепак, учений секретар Українського наукового товариства геральдики і вексилології, член Національної спілки журналістів України.

© Вадим Володимирович Болгов

© Олег Вадимович Кравченко

© Катерина Максимівна Сатяєва

© Віталій Петрович Чепак

Древнє місто Коростень стоїть на скелястих берегах річки Уж. Перші слов'янські племена оселилися тут, серед поліських дібров ще у V-VII століттях н.е. Одне з поселень на високих гранітних скелях, Коростень, стало столицею Древлянського князівства. З утворенням Київської Русі князівство увійшло до складу нової держави. За останніми дослідженнями археологів Коростень відзначатиме 1300-літній ювілей у 2005 р.

Назва міста походить від древнеслов'янського слова *кари* або *кори*, що означає *камінь, гора*. До речі, від цього ж слова походить назва гірського масиву *Карпати*. За довгу історію місто Коростень неодноразово було зруйновано під час військових дій. У 946 р. княгиня Ольга помстилася за загибель київського князя Ігоря під час повстання мешканців міста проти надмірної данини, яку хотів зібрати князь. Вона вщент спалила Коростень. У XIV ст. місто належало Великому князівству Литовському. Назва міста змінилася на Іскоростень (Іскорость). 22 травня польський король Сигізмунд III дарує Іскорості Магдебурзьке право. На цей час Іскорость - невелика фортеця.

У 1649 р. воїни Богдана Хмельницького захопили Іскорость і зруйнували міські фортечні стіни. В 1793 р. місто увійшло до складу Російської імперії й стало центром Іскоростеньської волості Овруцького повіту Волинської губернії. У 1917 р. місту повернуто старовинну назву - Коростень. З лютого 1918 р. до жовтня 1920 р. в місті 6 разів змінювалася влада: Коростень поперемінно займали радянські, польські, німецькі, українські війська. Саме в Коростені Мала Рада прийняла закон про герб Української Народної Республіки - тризуб. 7 листопада 1921 року в місті остаточно встановлена радянська влада. У 1923 р. Коростень одержує статус селища міського типу, а в 1926 р. - статус міста.

Під час Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. місто було захоплено німецько-фашистськими військами. 50 днів німці пробивалися через десяток кілометрів Коростеньського укріпленого району, який на картах Генштабу СРСР позначений як УР № 5. У 1943 р., коли Коростень двічі визволяли радянські війська, в місті була своя "Брестська фортеця". Під час контрнаступу німців двісті бійців захищали підземний штаб УР № 5, підземні комунікації якого на сотні метрів заглиблювалися у скелясту кручу. З них живими залишилися тільки п'ятеро поранених - командир полку майор П.Ю. Білозеров, Герой Радянського Союзу М.І. Читалін, боєць І.В. Сименков і дві жінки - О.С. Грива та В.М. Гервасієва. Остаточо місто визволено 29 грудня 1943 року.

У 60-70-х рр. Коростень пережив небувало стрімкий економічний, соціальний та культурний підйом. Нині Коростень є місто обласного підпорядкування Житомирської області.

Новий герб міста Коростень розроблений з урахуванням композиції попереднього герба. Старий герб міста [1] являв собою французький щит блакитного кольору, в серці якого розташований щиток червоного кольору, основне поле якого відведене для зображення фортечної стіни темно-червоного кольору. На фоні фортечної стіни зображене зелене стебло льону, що має символізувати природу Полісся, чотириохпелюсткова квітка червоного кольору символізує древні городища, які були розташовані по обидва боки ріки Уж і які захищали одне

одного. Квітку льону обвиває ріка Уж блакитного кольору із золотими берегами. В голові щита назва міста КОРОСТЕНЬ, відокремлена від середнього щитка золотою смужкою. Щит і щиток обрамлені золотим кантом.

Новий герб повторює основну композицію старого герба, тільки квітка льону блакитного кольору й поле над фортечною стіною синього кольору. Щит обрамлений картушем, прийнятим у сучасній геральдиці міст України та запропонованою геральдистом А.Б. Гречилом. Картуш увінчаний міською трибаштовою короною, яка розроблена в Українській академії геральдики В.В. Болговим і В.П. Чепаким [2].

Другий варіант нового герба міста Коростень відрізняється від описаного наявністю девіза: в синьому полі над фортечною стіною написаний девіз НЕ ЗГОРАЄ В ПОЛУМ'І. За правилами геральдики, девізи на гербовому щиті неприпустимі. Але у старому варіанті герба міста в голові щита був напис "Коростень", тому, як виняток, у гербі написаний девіз, як пам'ять про неодноразове відродження з попелу міста Коростень.

Остаточний варіант нового герба міста Коростень відрізняється від другого варіанта геральдичною короною та місцем девізу на щиті. Модернізована геральдична корона має замість кам'яних фортечних стін дерев'яні, які вживалися за часи Древлянського князівства. Назва міста відновлена на старому місці, в голові щита, як це було у старому гербі міста. Натомість, девіз НЕ ЗГОРАЄ В ПОЛУМ'І перемістився у підніжжя щита.

Прапор міста Коростень розроблений також у трьох варіантах.

Перший і другий варіанти прапора виконані у формі палліума, старовинного козацького бойового прапора XVII ст., відомого по опису трофейних козацьких Київських і Чернігівських клейнодів, захоплених у 1651 р. гетьманом Великого князівства Литовського Я. Радзивілом і відновлених київським істориком С. Лепявко у 1991 р. Древковий край прапора червоного кольору, вольний край - синього. Співвідношення довжини полотнища (по верхньому краю) до ширини полотнища становить 2 до 1 (перший варіант) або 3 до 2 (другий варіант). У центрі червоного прямокутника (древковий край прапора; квадрат у першому варіанті й прямокутник - у другому) розташований герб міста Коростень.

Третій варіант прапора являє собою полотнище, в якому дві горизонтальні смуги однакової ширини. Верхня смуга синього кольору, нижня смуга - червоного. Смуги розділені символічним зображенням ріки Уж - смугою завширшки 0,16 від ширини прапора. Смуга повторює кольорову гаму символічного зображення ріки Уж на гербі міста: середина ріки блакитного кольору (ширина 0,1 ширини прапора), берега золотого кольору (ширина 0,03 ширини прапора). Співвідношення ширини прапора до його довжини дорівнює 2 до 3.

Синій колір поля полотнища прапора символізує велич, красу древнього міста.

Червоний колір поля полотнища прапора символізує хоробрість і мужність древлянських захисників міста у 946 р., коли княгиня Ольга осадила Коростень, та захисників Коростеньського укріп району № 5 у 1941 р. під час Великої Вітчизняної війни.

Бібліографія:

1. Москаленко В., Нечипоренко В. Книга про Коростень. - Львів: Кальварія, 2003. - 160 с.
2. Алябова А.Т., Базилевська Н.О., Кравченко О.В., Чепак В.П. Символіка Бориславського району Херсонської області. // Вісник Української академії геральдики, товарного знаку та логотипу, 2004, № 51, с. 18-20.